Демонстрационная контрольная работа по государственному (башкирскому) языку РБ для 7 класса

Аңлатма һүҙ.

Башҡорт (дәүләт) теле буйынса уҡыусыларҙың белем кимәлен баһалауҙың төп критерийҙары.

Контроль диктанттарҙы баһалау.

Уҡытыусы башта тексты уҡып сыға. Өйрәнелмәгән орфограммалы һүҙҙәр алдан уҡ таҡтала яҙылған булырға тейеш. Уҡытыусы синыфтың әҙерлегенә ҡарап, әйтеп яҙҙырыу темпын үҙе билдәләй. Тексты орфоэпия, әҙәби тел нормаларына ярашлы уҡыу талап ителә. Уҡытыусыға ярҙам итеү маҡсатында йыйынтыҡ авторҙары текстар аҙағында грамматик эш төрҙәре тәҡдим ителә. Диктант яҙылып бөткәс, уҡыусыларға тексты уҡып һәм тикшереп сығыу рөхсәт ителә. Ләкин диктантты баштан уҡ уйлап, аңлап, иғтибарлы яҙырға өйрәтергә һәм һуңғы тикшертеү менән мауыҡмаҫҡа кәрәк. Уҡытыусы тексты икенсе тапҡыр тулы килеш уҡып сыҡҡас та, грамматик эш тәҡдим ителергә тейеш. Диктанҡа билдә ҡуйғанда хаталарҙың характерына иғтибар ителә.Хаталарҙы иҫәпләгәндә тупа: булмағандары,йәғни грамоталыҡты билдәләү өсөн әһәмиәте юҡтары, айырым билдәләнә. Түбәндәге хаталар тупаҫ булмағанға инә: ҡағиҙәнең иҫкәртмәһенә ҡараған хаталар, бәйләү юлы менән яһаған яңғыҙлыҡ атамаларҙа ҙур хәрефтең яҙылышында хаталар,бер тыныш билдәһе урынына икенсеһен ҡуйыу,үҙләштерелгән һүҙҙәрҙә ялғауҙар яҙылышында хаталар. Диктант бер генә билдәменән баһалана.“5” – тупаҫ булмаған 1 орфографик, 2 пунктуацион хата булған эшкә, “4”-4 орфографик, 3 пунктуацион,йә 1 орфографик, 6 пунктуацион, йә орфографик хатаһыҙ, 7 пунктуацион хатаһы булған диктантҡа ҡуйыла. Әгәр хаталар араһында бер типтағылар булһа,5 орфографик хатаһы булған эшкәлә“4”ҡуйырға мөмкин.“3”–6 орфографик,6 пунктуацион,йә 3 орфографик, 9 пунктацион, йә 12 пунктуацион хаталы эшкә ҡуйыла. Әгәр эштә өс бер типтағы хата ебәрелһә, 8 орфографик, 8 пунктуацион хаталы эшкәлә“3”ҡуйыла. “2”- 9 орфографик,9 пунктуацино йә 8 орфографик, 10 пунктуацион хатаһы булған эшкә ҡуйыла.. Хатаһаны15 орфографик хатанан да артып китһә “1” билдәһе ҡуйыу уҡытыусы ҡарамағында.

Изложение һәм иншалар яҙғанда:

Билдә	Баһалауҙың төп критерийҙары	
	Йөкмәткеһе һәм телмәр	грамоталылыҡ
“5”	Эштең йөкмәткеһе темаға тулыһынса тап килә. Фактик хаталар юҡ. Йөкмәткеһе эҙмә-эҙлекле асыла. Эштең һүҙлеге бай Стиль һәм мәғәнәүи яҡтан текст камил.Эштә йөкмәткеһе яғынан–5 һәм телмәр яғынан 5 кәмселек булыуы мөмкин	3 орфографик,3 пунктуацион йә 4 грамматик хата булыуы мөмкин
“4”	Эштең йөкмәткеһе,нигеҙҙә,темаға тура килә (бер ни тиклем ситкә тайпылыштар бар). Йөкмәткеһедөрөҫ,ләкин һөйләм төҙөлөшөндә ҡайһы бер фактик хаталар бар.	7 орфографик,6 пунктуацион йәки 2 орфографик,13 пунктуацион хата булыуы мөмкин.Шулай уҡ 5 грамматик хата булыуы мөмкин
	Фекер ебендә бер ни тиклем эҙмә-эҙлелек боҙолған. Ҡаһы беросраҡта һүҙҙәрҙеңҡулланылышында хата китеүе мөмкин. Эштең стиле ярайһы уҡ төҙөк һәм мәғәнәле.Дөйөм алғанда,эштең йөкмәткеһендә 8 һәм телмәрендә 8 кәмселек булыуы мөмкин.	мөмкин.
“3”	Эш темаһынан байтаҡ ҡына ситкәтайпылған. Эштең йөкмәткеһе,нигеҙҙә,дөрөҫ,ләкин һөйләм төҙөлөшөндә фактик хаталар байтаҡ. Эҙмә-эҙлелек тулыһынса һаҡланмай,һүҙҙәрҙең ҡулланылышында хаталар бар.	10 орфографик,13пунктуацион шулай уҡ 8 грамматик хата булыуы мөмкин

	Эштә йөкмәткеһе яғынан–15, телмәре яғынан-15хатабулыуы мөмкин.	
“2”	Эш теманы асмай Һүҙҙәр ҡулланылышында бик күп фактик хаталар ебәрелгән. Эштеңбөтә өлөшөндә лә фекерҙең эҙмә-эҙлелеге боҙолған,һөйләмдәр урынлы ҡулланылмаған, бәйләнеш юҡ. Эштең йөкмәткеһендә –20,телмәрендә 20-нән күберәк хата ебәрелгән	12-15орфографик,10 пунктуацион,12 грамматик хата
	Әгәр контроль диктанттан һуң өҫтәмә грамматик,орфографик,лексик эштәр тәҡдим ителһә, уларҙың һәр береһе айырым баһалана. Грамматик биремдәрҙе баһалағанда түбәндәгеләрҙе иҫәпкә алыу тәҡдим ителә: 5» билдәһе бөтә эште лә теүәл йә бер хата булғанда, «4» билдәһе эштең яртыһынан күберәгедөрөҫ эшләнгәндә, «3» билдәһе яртыһынан әҙерәге дөрөҫ әшләнгәндә, «2» билдәһе бер эштәдөрөҫ эшләнмәгәндә ҡуйыла.	

Контроль диктант:

“5”	1 орфографик, 2 пунктуацион
“4”	1-2 орфографик, 2 -3 пунктуацион хата

“3”	3-4 орфографик, 4-5 пунктуацион хата
“ 2”	5 орфографик 4-6 пунктуацион хата

Эш төрҙәре	Кластар			
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс
Һорауҙарға яуап, тест	0	0	0	0
Контроль диктант	1	1	1	1
Изложение	0	0	0	0
Инша	0	0	0	0
Контроль күсереп яҙыу	0	0	0	0
	1	1	1	1

Ысын дуҫлыҡ

Ҡоштар ҙа оҙон ҡышҡа ныҡлап әҙерләнә. Бүрекле беснәкте генә алайыҡ. Ҡуңыҙ, үрмәксе, бойҙай, еләк бөтәһен дә йыя. Тик уның аҙык-түлектуплау өсөн махсус һаҡлағысы юҡ. Ләкин ҡош аптырап ҡалмай. Һәр ағас һайын ярыҡ-бына һиңә меңәрләгән “келәт”.Бүрекле беснәк тапҡан һәр нәмәһен шунда йәшерә бара.

Бүрекле беснәктәр бер-береһе менәнбик дуҫ.Йыйған ризыҡтарын бергәләп ашай улар. Аҙыҡ туплаған ағасты билдәләп тормайҙар. Кемдекен табып ашаһаң да ярай, тип уйлайҙарҙыр, күрәһең. Берәү бөтәһе өсөн

тырыша, бөтәһе берәү өсөн көс түгә.

Функциональ грамоталыҡ буйынса эштөрҙәре:

1)Тәржемә итегеҙ:ҡуңыҙ,үрмәксе,бойҙай,еләк
2)Һандарҙы һүҙҙәр
менән
яҙығыҙ:12,24,32,76,9
5,100,202,2020